

LA VEU DE CATALUNYA

SETMANARI POPULAR

PRO ARIS ET FOCIS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Dormitori de Sant Francesch, núm. 5, Imprempta «La Catalana.»

Sumari: Reflexions sobre una provatura, per N. Verdaguer y Callis.—Caramelles, (poesia), per Bonaventura Bassegoda.—Notes d' Art, per J. C. y R.—Idili, (poesia) per N. Font y Sagué.—La guineu y 'l gat. Rondalla. Per la traducció F.—Moviment Regionalista.—Notes curioses, per Ramón N. Comas.—Llibres rebuts, per E. M. y B.—Dietari del Principat.—Consistori dels Jochs Florals de Barcelona. Llista de les composicions rebudes.—BOTLLERÍ SETMANAL: Efemerides.—Santoral.

Reflexions sobre una provatura.

I.

La campanya del Catalanisme, en les eleccions del 27 del mes passat en lo districte de Vilafranca del Panadés, implicava dos fins: portar al Parlament espanyol un diputat catalanista, y assajar la possibilitat de fer triomfar les aspiracions de la Causa per medi de les votacions populars.

El primer d'aquests fins podia resultar aconseguit ó fallat (y açó últim es lo que ha esdevingut,) més el segon no podia dèxar d'acomplir-se; y com que aquest era més trascendental que no pas l'altre, la campanya del Catalanisme, mal sortida y tot respecte del seu fi immediat, conserva, als nostres ulls, la part més granada del seu interès.

Examinemla, donchs. Y al objecte de fer recitament aquesta investigació y de que surtin mes clars els seus resultats, destriem els punts de exámen:

Heusaquí 'ls elements predominants d' una campanya electoral de bona fé: Bandera-programa.—Adaptabilitat d' aquest programa als sentiments populars.—Organisació dels treballs.—Activitat é independència del sufragi.—Ausència de frau en votacions y escrutinis.

Veyám com han aparegut aquests elements en la primera campanya electoral del Catalanisme.

Bandera-programa: La del Catalanisme, resumida en la fórmula «Catalunya pera 'ls catalans», es la més intel·ligible y atractiva de quantes se'n han presentat y poden presentarse en la nostra terra, y la única qui pot agermanar á tots los catalans, sense que hagin de ser obstacle les idees individuals respecte d' altres matèries.

Adaptabilitat d' aquest programa als sentiments populars: En aquest punt, la experiència

feta en lo districte de Vilafranca del Panadés, ha sigut absolutament satisfactoria. Els nostres companys qui anaren á seguir el districte, portaren tots la mateixa impressió: que 'ls catalans dels poblats lo mateix que 'ls dels pagesius, entenen desseguida el programa catalanista, y tant aviat l' entenen com l' estimen y voldrien véure'l realitzat. Y açó que 'l districte de Vilafranca es un dels que han sigut menys predicats per los catalanistes; de manera que la casi totalitat dels qui no llegixen, bon goig si n' havien sentit á parlar.

Tant va demostrarse el poder de les doctrines catalanistes sobre les conviccions y amor de aquella gent, que molts dels companys qui més convençudament sostenien la impossibilitat de que sortís elegit En Permanyer, arribaren á créureho segur al presenciar les unànims demostracions ab que per tot arreu era acollida la divulgació de lo que vol el Catalanisme.

Organisació dels treballs: En la provatura electoral del Catalanisme, hem vist coses admirables, tant en la direcció com en la execució.

Mentres ho veyia 'l qui açó escriu, se demnava, no poguent pèndrehi la seva part; avuy li es compensació d' aquell disgust la llibertat que, per rahó d' ell, te de manifestar la seva admiració.

Per tres setmanes seguides, el pis de la *Lliga de Catalunya* va estar convertit en oficina electoral. De dies y de nits allà no 's parava: Advocats, metges, arquitectes, hisendats, negociants, estudiants... tot un bell axám treballava en coses de la elecció: Uns resseguien els raconets de la lley electoral, altres feyen un curs de geografia del districte, aquí s' examinaven les estadístiques, allà s' prenien notes de conèxenses; «ara, deyen, convé que 's vagi á tal poble, per tal cosa,» y desseguit sortien dos, tres voluntaris, «nosaltres hi

anirém»; «algú, tornaven, hauria d'anar á trobar al senyor qual,» «jo me'n cuydo,» responien al acte una colla de veus. Y 'ls qui feyen totes aquestes feynes y diligencies, els qui eren allá d'estaqueta gran part del día y més encara de la nit, y fins nits senceres, y anaven, quan calia, des de Barcelona al racó més desavinent del districte de Vilafranca, eren metges, advocats, arquitectes, negociants, estudiants, etc., qui posaven en aquests treballs, tant marejadors pera 'ls qui hi son novells, totes les hores que podien robar á llurs ocupacions y al descans. Tant y talment treballaren aquests companys nostres, que no haventhi cap que un mes avans sapigués un borrall de mónita electoral, el día de la votació se'n podien passar mestres; com ho acreditava veure aquest día en totes les *meses* un bon nombre d'interventors seus, en cada població uns quants representants del candidat provehits de poders, y en lo cap del districte, á Vilafranca, una colla d'avocats, á punt de donar forma y curs á les denúncies d'ilegalitats que's fessin. Afegint á açó que, prèviament s'havien fet actes de propaganda pública en los principals centres de població, resulta un quadro ben bonich, y completament demostrador del orde magnífich ab que s'havia conduhit y realisat per los catalanistes la campanya electoral.

Pero en la execució d'aquests treballs se notá una grossa falta; una falta qui, en comptes de rebaxar el mérit dels nostres companys, lo fa pujar d'una pila de graus: y es que tot, ó casi tot, el personal director y executor hagué de sortir de fora del districte. Lo primer assaig electoral del Catalanisme s'ha fet en una encontrada ahon la organisació de nostra causa no te casi be ni senyals de representació.

D'ahon pot despéndren el lector los prodigis d'intel·ligencia y habilitat que han hagut de realisar los catalanistes de Barcelona.

Activitat é independència del sufragi: Los catalanistes sabien, com tothom, que 'l cos electoral no es actiu en sa major part, y, en la restant no es independent. No solament sabien açó, sinó que no 'ls eren desconegudes les causes generals de tals apatía y falta de llibertat; més al fer l'assaig de Vilafranca, anaven á experimentar aquest fet en viu y á ses costes, á posarse frech á frech d'aquelles causes, á pendre la mida de sa força, y á veure si es possible anarhi en contra y ab quins medis podria triomfarsen.

Ara l'experiment ja está fet, y d'ell resulta que, les causes de la apatía, el Catalanisme po-

dría vèncerles, y que contra les causes de la falta de llibertat del sufragi pot anarhi ab esperances.

Lo primer extrém es indubtable. Ja hem dit que en lo districte de Vilafranca, no hi hagué poblet ahon la exposició del programa catalanista no's fes seves totes les voluntats. Y ja abans, y en altres llocs y circumstancies, era feta aquesta prova. No n'hi han pas ni quatre dotzenes de catalans qui en el fondo de son cor no trobin justes les aspiracions del Catalanisme, y que no anessin á votar si creyen que ab aquestes actes podrien ferles pràctiques. Però, per açó mateix que lo programa catalanista crida de bon cor á totes les voluntats y pot unirles totes en actes de conquesta dels drets de la Patria, es necessari que 'ls catalanistes militants, es á dir, aquells qui fan la bona obra de dirigir la acció de la Causa y de predicarne les doctrines, no's moguin may, per res ni per ningú, de la altura en que tals doctrines son posades; puix si'n baxaven, farien perdre á la Causa la seva magestat y 'l seu poder de unió.

En la campanya de Vilafranca va haverhi en açó algún descuyt, qui sens dupte influí en sos resultats, y que podria portarnos encara altres perjudicis si 'ls qui deuen ferho no procuren tornar á son lloch les coses desarreglades per aquells descuyts.

Aném ara al extrém segon: ¿Quines imposicions atenten á la independència del elector, y la anulen? D'aquestes imposicions n'hi ha una mena que hem de dexar de banda; es la quina te per base les relacions privades y, en últim terme, lliures, dels electors. No dexa de ser tant censurable com les demés la pressió exercida sobre la llibertat del elector per los qui poden llevarli de les mans el pa de cada día; pero actualment no podem pensar en remeyarho. Més intolerable, més extensa y més perjudicial es la violencia que sempre y per tot arreu exerceix sobre lo cos electoral la administració pública. Aquí ens topém tu per tu ab el tant execrat com omnipotent caciquisme, trema esgarrifosa, estesa de un cap al altre de la Administració, des de lo agutzil del més xich poblet fins al President del Concell de Ministres, y en quines malles troben totes les coses pas franch ó aturador, segons la voluntat del Cacich. En tractantse de eleccions, el quefe del Govern crida al Ministre de Governació, el ministre al governador, el governador als alcaldes y 'ls alcaldes als vehins, y l'un va ordenant al altre lo que ha manat el cacich,

aquell personatge d'entre bastidors qui fa moure y parlar á son arbitre á tot lo personal de la companyia.

Açó pot evitarse? En lo pertocant á la independència del sufragi, aquesta gran calamitat se hauria acabada potser quan los Ajuntaments no haguessen de menar por no mes á sa consciencia y á sos convehins; lo qual únicament pot lograr-se descentralisant, es á dir, afranquint la administració municipal de gran part de la seva subgecció á la ingerencia del Estat, y emancipant, es á dir, deslliurant la administració municipal de la ingerencia de la política. Mes com que ab açó no cal pensarhi mentres la gent de Madrid ens hagin de fer el plat, cal mirar si pot haverhi mes ó menys adop per altres medis.

En aquest particular la experiencia que acaba de ferse, demostra que 'ls electors dels pobles no s'atrevenen á contradir la pressió de la gent de casa-la-vila, per la por al augment del impost de consums y perquè, en coses de quintes y altres expedients, están á mercés dels secretaris, úniques persones enteses á qui poden dirigir-se y qui poden tutelarlos. Difícil es anular aquesta causa poderosa de coacció electoral; no obstant, tal vegada no fora ineficax la formació d'una lliga de defensa, composta de catalanistes entesos y actius, qui gratuïtament aconsellés, dirigís, y apoyés, als afiliats á la Causa qui 's trobessen interessats en qualsevol expedient ó reclamació.

Ausencia de frauds en votacions y escrutinis: En les eleccions del districte de Vilafranca hi hagueren frauds; però s'ha de tenir en compte que en los colegis ahon hi havien delegats catalanistes, se'n feren poquíssims, degut, sens dubte, á la vigilancia dels tals delegats y á la noticia de que hi havien advocats disposats á fer caure sobre 'ls culpables la sanció de la llei. Vol dir que si be no hi ha medi d'assegurar el compliment de les lleys, en un pays com el nostre, ahon la divisió é independència dels poders públics no es tant real de fet com caldria, no obstant, es un excelent medi de fer anar drets á molts qui se sortirien del camí, la amenaça resolta de encausar criminalment als falsaris.

Com que aquest article, ja s'ha allargat prou y massa, continuarem un altre dia aquesta matèria.

N. VERDAGUER Y CALLÍS.

CARAMELLES

*Fadrinetes axerides
que dormiu en dolça pau
com estrelles adormides
somniaut per lo cel blau;*

*Dexondivos falagueres
per sentir nostra cansó,
allunyéu vostres quimeres
y corréu al finestró.*

*Ja ha arribat Pasqua florida
y 'l bon temps també ha arribat,
tot recobra nova vida,
fins l'amor fa son esclat.*

*Per axó, tendres poncelles,
nostres cants vos endressém;
tot cantant les caramelles
bona Pasqua os desitgem.*

*Regaléunos, que es diada
de mostrarvos com vos cal,
la cistella engalanada
heu d'omplirnos fins á dalt.*

BONAVENTURA BASSEGODA.

NOTES D'ART

Saló Parés.—Concurs particular de Cartells d'anunci.

En lo número darrer, de Setmana Santa, no trobarem lloch pera aquesta nota, que deu condensar la nostra opinió respecte al Concurs de cartells pera anunci del popular licor «Anís del Mono,» qui continúa, encara, cridant gent cap al Saló Parés.

Realment nos vá doldre que 'l tema fos un xich massa alegre pera tractarlo en semblants dies, perque, ara, arrivém tart, com si no 'ns hagués interessat ó no li concedisem importancia; essent axís que ha estat ben al contrari. A poder, nos hauria agradat ser los primers á felicitar á En Vicens Bosch y á batre palmes per l'èxit del concurs.

May, en cap exposició de les nostres, havíam presenciât un èxit tan unánim ni tan sincer; puix, fins los matexos autors qui anaven animosos á la lluyta, s'han declarat noblement en retirada davant de tres cartells, *non plus ultra*, dels que n'ha resultat autor En Ramón Casas.

A la primera visita, dels 162 cartells concurrents, tothom n'ha descartat 159; sense adornarsen, involuntariament, però ha estat axís.

Aquelles tres notes, d'una valentia casi teme-

raria; aquells tres acorts, d'unes armonies tan oposades; aquelles tres variants, tan originals, d'un mateix tema, han d'exat boca badada als contrincants, á la crítica, al públich y al iniciador del concurs. A la una, tothom ha exclamat: ¡jo 'ls voldria per mí! Mes, lo Sr. Bosch ha cridat: ¡alto! jo soch l'únich quetinch dret á triar. Y d'un braçat se 'ls ha emportat tots tres. Ben fet; y per molts anys puga disfrutarne.

Perque, sápigam l lector, que 'ls tres cartells son un vá y tot que ha fet En Casas. Com si ab un no n'hi hagués prou, ha extés tres documents que, aquí y á tot arreu, acreditarán la seva personalitat. Difícil se fá esbrinar y decidir la superioritat entre 'ls tres, encare que 'l titolat «Mono y Mona» subjuguí d'una manera mes immediata, sobre tot quan no ve d'aquí. Les tres xules tenen la mateixa sanch, lo mateix garbo, la mateixa intenció y, ben declarada la mateixa paternitat; ab axó, dat que tossen disponibles, qui 'n triés una provaria que no té prou empena pera acapararles totes.

Además lo que acaba de donar valor excepcional á aquests cartells, tan plens de qualitats com de distinció, es que son los primers de *fabricació espanyola*, los qui axequen bandera protectionista; puix no recorden cap estil exòtic ni acusen prejudicis coneguts, ni descobreixen reminiscencies de ningú, ni portarán confusió de cap classe. Son senzillament d'En Casas. Sia la enhorabona, senyor pare y padrí, que axís, estalviem al Sr. Goya que s'alce de la tomba pera donarli.

Exaltats aquests cartells, no 'ns queden ánimos pera parlar dels altres; ab tot y reconexem que n'hi una pila que ho merexen. Tan es axís que apuntem tot seguit lo fallo que 'l Jurat personal del Sr. Bosch ha fet; que no sols respectem sino que, casi, casi, sotscriuríam.

Primer premi, 1.000 pessetes, al número 72, lema «Mono y Mona». Autor En Ramon Casas.

Segon premi, 500 pessetes, al número 61, lema «Quo me, Bache, rapistui», de N' Alexandre de Riquer.

Tercer premi, 250 pessetes, al número 33, lema «Massa artistes per un sol lletrero», de N' Alfred Roig y Valentí.

Accésits.—Un de 225 pessetes al número 69, lema «Con una falda de percal planchá», d'En Ramon Casas. Un altre de 225 pessetes al número 70, lema «Dios los cría y ellos se juntan», de En Ramon Casas. Un altre de 200 pessetes al

número 77, lema «Mi fama por el Orbe vuela», d'En Lluís Labarta. Un altre de 200 pessetes al número 60, lema «CH³ CH² HO», d'En Miquel Utrillo; y altre de 200 pessetes al número 66, lema «Roda 'l mon y 'n béu tothom», d'En Jaume Borrás Dachs.—J. C. y R.

IDILI

*Estém en dematí de Primavera;
la plana ja florida*

*somriu jun maig es cada brot! La vida
per tot va despertantse; en la ribera
los sálzers y 'ls pollanchs arreu decanten
sa verda cabellera
ahon los rossinyols sos amors canten.*

*Entre un camp d'olivers, endormiscada,
com aucella cansada
que s'abscondeix del esparver, s'ovira
una caseta blanca, qual porxada
oberta ja, apar un ull que mira
la sortida del sol; entorn respira
tot pau, goig y alegría;
que es un trosset de cel tothom diria
la casa de Joseph y de Maria.*

*Es ell un home fet, de cara amable,
robust com la roureda
batuda en vá per tramontana freda;
y ella sembla talment una fadrina
ab son mirar afable,
sa cara blanca y fina,
com privada de sol la clavellina.*

*Un nen ab caparró tot ple de riços
que al sol avergonyexen,
es lo tresor que sols los fa felíços;
per ell de goig glatexen
guanyantse 'l pa honrat com Deu nos mana,
y per aquells voltants, si algú 'l demana
li diu tothom ab cara d'alegria:
—Es l'àngel de Joseph y de Maria.—*

*Mentres Joseph la fusta riboteja,
Maria, com muller ben endressada,
tot ho arregla y neteja,
y 'l bon Jesús per no está en va, darrera
de l'un y l'altre corra;
semblant á un rajolim d'aygua gemada
que en mitg dels jonchs s'escorra.
La mare se 'l contempla falaguera
y á Joseph fins li cau dels dits la serra,
y mirantse tots dos ab riallera
cara, diuen:—La terra
no es prou gran perquè hi cápia la alegría
de Joseph y Maria.—*

Al ser cap-vespre, quan la terra tota
s' endola d' entristida
per l' aspra despedida
de son company qui en l' Occident s' acota,
Joseph d'exa la feyna y sèu dessota
lo porxo que una verda parra ombreja,
mentres Maria canta
y á son fill bressoleja,
y encesa en sant amor lo petoneja
enviantlo á Joseph, al qual encanta
tant Jesús, que fentli un petó, á Maria
satisfet lo retorna;
pro ella, alegre, fent lo mateix li torna;
y axis mentre es de dia
van fent lo bon Joseph y la Maria.

Tota la gent de la encontrada aquella
diu que jamay ha vist altra parella
qui fos com ells felissa,
y 'ls comparava, ab sa ingénua senzillesa,
als rossinyols que dintre la bardissa
tothora estant cantant plens de tendresa,
d' amor y d' alegria
com Joseph y Maria.

N. FONT Y SAGUÉ.

LA GUINEU Y 'L GAT

Un día 'l gat trová á la senyora guineu al fons de un bosch, y com que la conexia per una persona espavilada y de molt crèdit en el mon, la emprengué ab molta política:

—Bon día, senyora guineu, li digué; com vos trobéu? vos van bé 'ls negocis? com vos ho arregléu en aquest temps de fam?

La guineu tota estufada mirá de cap á peus al pobre gat, y estigué un rato com rumiant si 's pendria la molestia de contestar; per fi 's decidí:

—Pobre bestia, qui ets tú! respongué ab un tó de menyspreu, miserable mort-de-gana, caçador de rates, desde quan tens tant atreviment? Tu goses preguntarme com me trobo? Mes, pera que pugues discutir ab mí, dígam, quins coneixements possehexes? quins secrets tens?

—Jo no 'n coneix mes que un, respongué 'l gat, ab un ayre tot humil y confós.

—Y quin secret es aquest? preguntá la guineu ab orgull.

—Quan los gossos me perseguexen, replicá 'l gat, sé escapar-me emparrant-me sobre un arbre.

—No mes que açó? respongué la guineu; donchs jo m' he passat doctor en cent arts diferents; y tot açó encara no es res, donchs sempre tinch un sach plé de picardies. A la veritat, te

compadexo; segueix-me y t' ensenyaré com s' ha d' arreglar pera escapar-se dels gossos.

Encara no havia acabat de dir açó, quan veuse aquí que aparegueren quatre gossos seguits de un caçador. Lo gat s' enfilá mes que depressa á dalt de un arbre y s' amagá entre les fulles mes espesses, y desde allí, vinga cridar á la guineu:

—Deslliguéu el sach! obríu el sach!

Pero ja era massa tart, donchs los gossos mossegaren á la guineu, que feya llástima.

—Epl senyora guineu, cridá 'l gat, ja esteu ben posada ab los vostres coneixements y arts diferents! Si no mes haguessiu sapigut empararvos com jo, de segur que ara estariau mes tranquila.

Per la traducció: F.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—La proposició de la *Lliga Regional* sollicitant al Ajuntament de Manresa que demanés al Govern la autonomia regional ha tingut un fi inesperat.

Després de molts entreteniments fou presentada en una sessió, en que, á proposta del ex-alcalde conservador senyor Gallifa, fou dexada sobre la taula.

Vingué la sessió següent, y després de donarsen compte, l' alcalde En Joaquín Solá y Solernou, no sabem en virtut de que, declará que la aprobació de la esmentada demanda no era d' incumbencia del municipi, y que per lo tant devia quedar arxivada sens ulteriors efectes.

Es d' advertir que la majoria del Ajuntament estava decidida á aprobarla.

Alcaldes com los de Manresa necessitan ocupar llocs més polítics; son talent es massa gros per una senzilla alcaldia.

—La societat coral *Catalunya Nova* está ensajant una Missa de Requiem, composta per lo mestre Morera y dedicada á la bona memoria del rey En Jaume lo Conqueridor, lo més gran dels monarques de la nacionalitat catalana.

—La *Revue hispanique* de París, començarà molt aviat la publicació de la «Biblioteca hispánica» constituïda per textos inédits y edicions crítiques d' obres notables històriques y literaries. Entre les catalanes podem mencionar les *Consuetudines Diocesis Gerundensis* de Tomás Mieres (1449), «Los pagesos de remensa»; «Els sermons de Sant Vicents Ferrer» segons notes preses á viva veu segons un manuscrit de la época que 's conserva en l' arxiu de la Seu de Valencia; la «Crónica del rey En Jaume I d' Aragó»; la «Crónica del rey Pere IV d' Aragó»; la «Crónica de Ramon Muntaner» y les «Obres poètiques de Jordi de Sant Jordi».

—S' están fent treballs pera la constitució d' agrupacions catalanistes á Granollers y Sentmenat.

—Diumenge passat tingué lloch en la *Associació Popular Regionalista* l' anunciat concert donat per lo distingit pianista En Ramón Domínguez, acompanyat per la senyoreta Esperança Forés. La interpretació de tots los números del programa fou magistral sobre tot la sonata n.º 2 y lo «Clar

de lluna» de Beethoven; alguns fragments del «Lohengrin» de Wagner, lo «Rondó capritxós» de Mendelssohn y les dances noruegues de Grieg.

La concurrència que fou molt triada y nombrosa aplaudí ab entusiasme als distingits artistes.

—La Agrupació Catalanista de Vilassar de Mar ha determinat instal·lar-se en local propi situat en lo carrer de Sant Roç n.º 23, entrant a formar part de la mateixa los cors d'homens y noys, organitzats de poch temps en la esmentada població. En l'expressat local s'hi instal·larán classes de solfeig pera la instrucció musical dels coristes.

Felicitam a la novella agrupació per sa crexensa.

—Segueix en lo *Centre Escolar Catalanista*, la serie de conferències donades per catedràtics de nostra Universitat.

Lo dia 26 del mes passat, donà sa segona sobre l'«Ictiol y ses aplicacions» lo Dr. Gil Saltor, davant de nombrosa y escullida concurrència.

No menys lluhida fou la que'l dimars prop-passat hi donà lo catedràtic de Farmacia Dr. Benet Torà, sobre'l tema: «La lluyta per la vida y sa relació ab los estudiants.»

Abdos conferenciants foren objecte de molts aplaudiments y enhorabones.

—Han començat a Moscou los assaigs de «Terra Baixa» d'Angel Guimerà, traduït al rus per un distingit literat qui's trobava casualment a París quan s'estrenà la traducció francesa.

—La societat *La Palma* de Reus, ha publicat lo cartell pera un certamen humorístich, que compta divuyt premis oferts per diferents societats y particulars de la esmentada població.

Totes les composicions deurán estar escrites en català y enviades al secretari de dita societat avans del dia 30 del vinent mes de Maig.

—Aviat se donarán a la estampa les notables conferències que sobre Dret Català segueix donant en nostra Universitat literaria lo distingit catedràtic Dr. Joan de Deu Trias y Giró.

—Ab lo títol de *Lo Cap de Ferro*, ha aparegut en nostra ciutat un nou periòdich litografiat, que en son primer número se declara francament catalanista.

Sia ben vingut y compte ab nostra més ferma germanor.

ESTRANGER

Austria-Hungria.—En lo Parlament austriach ha continuat la discussió de les interpelacions motivades per les declaracions del comte Francesch Thun. En lo curs dels debats s'ha notat una reserva extrema en los quefes dels diferents partits, en lo referent a la seva actitud davant del ministeri, de manera que no pot saberse encara la força ab que podrà'l govern comptar pera resoldre les difícilíssimes qüestions que tenen tant trasbalsat a tot l'imperi.

En les discussions, tots los partits han procurat que no's repetissen les escenes violentes dels primers dies, mes, la incalificable conducta dels pangermanistes d'En Wolf y l'Schoenerer ha fet estèrils tots aquestos esforços. En una discussió, tractant dels auxilis a les víctimes de les inundacions, los célebres agitadors alemanys, dirigiren tota mena d'insults a tots los altres partits alemanys, especialment al progressista y al populista, dihéntlosi que havien trahit a la gran causa del predomini de la cultura alemanya al negarse a seguirlos per lo camí de la obstrucció. Com se veu, dista molt d'haverhi unitat de mires entre 'ls diputats ale-

manys y axó fa presumir que 'ls nacionalistes arribarán a fer triomfar les seves aspiracions.

—Lo doctor Herold, jove txech, lo comte Sturghk, alemany constitucional, lo doctor Mauthner, alemany progressista y altres quefes de partit, han fet en mitg de les interrupcions dels pangermanistes, diferents declaracions insistint en la necessitat d'aprovar lo compromís ab la Hungría y buscar una solució que resolgui la gran qüestió entre les nacionalitats eslaves y les germanes.

Lo comte Thun, durant lo curs de les discussions, s'ha mantingut fins ara en la reserva més absoluta, sens dupte al objecte de conèixer l'esperit dels diferents grups parlamentaris y quedar en llibertat d'acció pera obrar de manera que pugui comptar ab una majoria que li permeti governar.

—Lo doctor Baxa, quefe de la fracció radical del partit jove txech, acaba d'anunciar en son periòdich «Radikalni Listy» que, junt ab sos amichs, se separen del partit jove txech per creure que lo doctor Kaizl, dintre del ministeri ha abandonat lo programa autonomista en lo que's refereix a Bohemia. Lo doctor Baxa y sos amichs se ratifiquen en son criteri de sempre sense abdicar de cap dels principis que consignà En Gregr en son programa, basat en los drets històrics de la corona de S. Wenceslau.

Alemanya.—Lo diari de Copenhague «National Tideude» ha dirigit a algunes notabilitats polítiques de Europa, les dues preguntes següents, parlant de la qüestió de les llengües en los districtes danesos de Sleswig, anexionats per la Prussia:

1.ª Lo criteri ab que la Prussia governa 'ls districtes danesos de Sleswig en virtut del que, posa totes les dificultats possibles al us de la llengua danesa, prohibintla en lo temple y en la escola, es compatible ab los principis humanitaris y civilisadors del dret públich modern?

2.ª Aquest criteri es perjudicial pera la cultura de Sleswig?

En la immensa majoria de les respostes obtingudes se contesta negativament a la primera pregunta y afirmativament a la segona; solzament los alemanys consideren acceptable la política opressora de Prussia, escepte 'ls socialistes que la condemnin sense reserves.

La declaració del diputat Bebel resumeix les consideracions en que funden la majoria les seves respostes. Diu: «Tot poble y fins tota part d'un poble qui parla una llengua diferent de la del poble governant, pot reivindicar, baix lo punt de vista dels interessos de la cultura general y dels drets de l'home, lo dret d'esser instruit en la llengua de sos pares. En la llengua s'hi encarna la naturalesa específica d'un poble, alló que'l distingeix de tot altre poble. Ab la llengua materna s'expressan los desitjos y sentiments ab veritat y expontaneïtat. Obligar a un poble a expressar llurs sentiments ab una llengua que li sigui estranya, equival a mutilarlo en lo més íntim de son ser. Jo crech que tot atach a la llengua materna d'un poble, es un atach als interessos de la cultura general, y crech que una nació que axó fassi no está al nivell de la civilització moderna. En aquest cas, com en cent d'altres, son veritat aquelles paraules: «No fassis a un altre, lo que no voldrías que't fessin a tú.»

—Lo *Berliner Tageblatt* parla del envió, fet al emperador Guiliem per la Associació Patriòtica de Holgninden, d'una memoria en la que aquesta entitat exposa al emperador alemany lo punt de vista del partit güelf y son crite-

ri respecte del govern del ducat, confiat avuy al príncep Albert de Prussia.

En la memoria 's planyen de les disposicions preses contra 'ls funcionaris que han manifestat sentiments legalistes gúelfs. «Aquest legalisme, diu la memòria, es lo mateix que vos exigiu de tot prusià: es l' amor y la fidelitat á la familia regnant. Del mateix modo que seria censurable que algun prusià no fos adicte á la dinastia dels Hohenzollern, axis mateix ho seria si á Brunswick algú fos contrari á la dinastia Gúelfa.»

França.—La corrent descentralisadora es á França més imponent cada día. Lo sistema parlamentari que fins no fa gayre era considerat com l' últim progrés de la política unitarista, avuy es ja declarat com á passat de moda.

D' un article de R. Poincaré, publicat en la «Revue de París» retallém les següents ratlles:

«Lo mal no es nou ni limitat á França. Ja 'la divuyt anys que Minghetti va senyalarlo á Italia. Ni la Gran Bretanya escapa al contagi. Lo règimen parlamentari està atravesant per tot una gran crisis, mes en lloch, escepte en Austria, revesteix caràcters de tanta intensitat y violència com á França.

Si no volém que 'l pays, cansat y aniquilat, retorni al despotisme com á una solució normal; si volém evitarnos la vergonya d' una nova abdicació nacional; si estém decidits á defensar los interessos permanents de la democràcia, no podém perdre un moment; es precis modificar á aquest organisme enemich; es precis substituhir lo desacreditadíssim sistema parlamentari, per un sistema nou y més ben organísat.

F. CAMBÓ.

Notes curioses.

Camps Eliseos.—L' antich carrer dels Orbs, que era camí pera anar desde 'l Portal del Angel al barri de Gracia, al qual doná vida y nom lo colegi del noviciat de P. P. Carmelites descalços de Santa Maria de Gracia, vulgarment dit dels Josepets, al ésser establerta aquesta casa religiosa en 1633, comensá á destinarse per passeig de la ciutat en 1821 fentshi les primeres obres, que varen quedar paralísades al poch temps á causa de la terrible peste y no 's tornaren á rependre fins al 1824 per l' interés que tingué lo capitá general Marqués de Campo-Sagrado, obrintse al obecte una subscripció voluntaria que junt ab algun arbitre proporcioná treball á bastants obrers que no 'n tenien y 's realísá la mellora.

Y lo Passeig de Gracia, que de tal manera s' anomená, per rahó d' aquell barri que cada día s' anava poblant més, y tenint major importancia, la qual era ben poca en aquells dies, si tenim en compte que no donava idea d' ésser una població, puix la primera idea de que podría serho, y per lo tant tenir son nom propi, per lo que se li doná ab motiu de la estada de Ferrán VII y sa esposa la reyna Amalia, entre nosaltres, en 1828, lo nom de *Vila de Sant Ferran y de Santa Amalia*, lo passeig, repetim, aná fentse agradós als barcelonins y fou lo més concorregut entre 'ls de fora les muralles.

Sis fileres d' arbres assenyalaven cinch vies: la central de uns sexanta palms d' amplaria, que junt ab les dues de la vora, que 'n teufen 34, servia de passeig per la gent, mentres les dues intermitges, que eren quatre palms més estretes, eren destinades: la de la dreta, per pujada dels carruat

ges y lo de la esquerra per baxar. En sa llargada de goocanes s' assenyalaven en la vía del mitg tres places circulars en mitg de les quals hi havia un surtidor, essentne los dos primers senzills, voltats per una barana de ferro de cap pretenció artística y ab jochs d' aygua que de tant en tant se variaven; l' últim surtidor ja era més important, puix era de pedra ab una alegoria á Ceres, la dieesa dels camps. A distancia de la mateixa vía no hi faltaven pedrisos, axis com tampoch ne faltaven á les de la vora, especialment en la part limitant del passeig que n' hi havia un de seguit que tenia per respatller un fons de rosers de tot l' any. Aquesta predilecció dels barcelonins envers lo Passeig de Gracia doná lloch á establir diferents sitis de recreo, essent los primers lo *Criadero*, que servia per criari arbres per substituhir los que 's morissen del Passeig y demés punts de la ciutat que n' hi havia, y que obert á totes hores del día, era continuament visitat pera anarhi á veure aygua d' una mina que la donava molt bona; la font de Jesús, dita axis per haver pertenescut al convent de frares franciscans, que fins á la guerra del francés estigué establert en la part dreta del Passeig, quin siti també era ben concorregut, per aquella aygua de la mina que allí hi havia, la que tenia fama d' ésser la mellor de tot lo plá. Allí s' organísá una especie de café d' estiu, molt pintoresch per l' arbreda y les gelosies de canyes per hon trepaven les plantes enredaderes, y per lo petit surtidor que també hi havia.

En 1849 s' establí en lo Passeig un altre siti recreatiu més pretenció, lo Tívoli: puix no hi mancava, además de jardins y passeigs, un parch, gloriets, *laberinto* y al mitg una plaça voltada d' arbres, en la qual s' hi donaven balls, concerts y funcions teatrals; pero á 10 d' Abril del 1853 se inauguraren los anomenats Camps Eliseos arreglats á istil dels de París.

D' aquell agradós conjunt d' arbres y flors, entre lo que s' hi marcava un laberinto, un llach ab sa barqueta y un pont que l' atravessava, y en diferents punts hi havien abundosos surtidors, rústichs edificis, saló circular de ball, café, restaurant, tiro de pistola, caballets, balanceig, fletxa, trapeci, montanyes ruses, circh, que tant servia per torejar novillos com per ferhi exercicis de gimnasia, d' aquell siti hon s' hi celebraren los primers festivals dels chors catalans, fundats per En Clavé, hon cada día de festa hi havia durant l' estiu grans funcions, ab sos magnífichs castells de fochs artificials, que tanta anomenada donaren á un dels primers pirotecnichs catalans, en Pascual, essentne un dels mes notables lo que 's cremá en un dels últims dies de Setembre del 1860, en que la Reyna Isabel hi assistí á una gran funció organísada en son honor, ja no 'n queda mes que 'l Teatre Lirich, que es lo mateix teatre dels Camps Eliseos, interiorment desfigurat de sa forma primitiva, subsistint pera ésser un débil recort d' aquella animació y vida que trenta cinch anys enrera hi havia en aquell carrer de sumptuosos casals que encar ne dihéim Passeig de Gracia.

RAMÓN N. COMAS.

LLIBRES REBUTS

Rondayes mallorquines, recullides per Anton M. Alcover, Pvre. (*Jordi de Recó*).—Tomo III.

Mossen Alcover es un literat de debó y un entussiasta mallorquinista. Aquestes hermoses qualitats. l' han mogut á treballar en la obra de colleccionar les rondalles qui vagan

de boca en boca entre 'l poble mallorquí y concretan tant ó més que les matexes cançons lo geni popular. Son camp d' observació no es certament tota la Illa sino una petita part: la de Manacor. Allí nasqué per honra y profit de sa terra Mossen Alcover é hi passa ses vacances de catedràtic de Palma recullint de llavis de la gent pagesa, vells y atlots, aquestes encisadores obres de la musa del poble. Fins aquí veyéu la tasca del folklorista més ell no s' atura aquí; recullida la rondalla hi aplica un esquisit treball de literat empatat de la llengua mallorquina, la puleix com l' argenter ho fá ab ses joyes de manera que sense perdre un quilat de son agre popular siga escayenta, agradosa, y sobre tot *ben mallorquina* als ulls del lector. Aquest treball quan se fa ab bon gust y consciencia, com sab ferho en *Jordi des Recó* es molt d' agrahir. Aixís ho deuen creure los manacorins y 'ls demés naturals de Mallorca, quan s' apressan á llegir, fent rotllo al peu de casa ó á la vora de la llar, cada quadern d' aquesta colecció y riuen dels bons acudits que tot sovint hi troban, s' interessan ab la acció apassionada, acceptan y aplaudixen la llissó moral y senten amor crexent per sa dolça parla tan neta y *propia* en aquells escrits. Veusaquí el triomf que més deu agradar á Mossen Antoni Alcover.

E. M. y B.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Als nostres abonats y lectors desitjám que 'l bon Deu los concedexi bones festes de Pasqua de Resurrecció.

Dia 31.

En l' escrutini general del districte de Tremp, es proclamat diputat En Joseph Moragas, per 24 vots de majoria.

Dia 1.—ABRIL.

Prevenint lo que puga succehir ab motiu del actual conflicte entre Espanya y 'ls Estats Units del Nort América, se treballa pera atrinxerar alguns punts de la costa catalana.

Dia 3.

Lo Dr. Daurella y Rull, dona en nostra Universitat sa segona conferencia sobre la «Intervenció del cervell en los actes intellectuals.»

—Surten d' aquesta ciutat en direcció á Canaries, dues bateries d' artilleria de montanya.

Dia 4.

Prop d' Ascó descarrila un tren de mercaderies sense altre conseqüencia, que sortir un conductor lleugerament ferit.

Dia 5.

Surten de nostre port á bordo del vapor Antonio López, dos batallons d' infanteria, que s' envien á Canaries, ab motiu de les precaucions que s' prenen per por de que tinga un desgraciat desenllaç lo conflicte que te Espanya ab los Estats-Units del Nort América.

Consistori dels Jochs Florals de Barcelona.

LLISTA DE LES COMPOSICIONS REBUDES EN SECRETARIA DESDE LA PUBLICACIÓ DEL CARTELL DE CONVOCATORIA DE PRIMER DE JANER D' AQUEST ANY FINS AL DIA D' AVUY

Número 1. A Catalunya. Lema: *Deslliurém-la qu' está lligada.*—2. La guerra del Bruch. *La primera derrota d' uns invencibles va esser portada á cap per catalans.*—3. Bodas tristes: *Pagesivola.*—4. L' Hostal del Raguer: *«Una cançó vull cantar—que fá poch que s' es dictada...»*—5. Lo Bressol. L.—6. Passioneras: *Brots.*—7. Sanch per sanch: (sense lema).—8. Funerala: *Pro patria.*—9. Lletra:

Sagasta.—10. A la filosa: *Cançoneta.*—11. La estimada de D. Jaime: *Terra.*—12. Fervet opus: «.....» 13. A la Verge de Ripoll: *Esperansa nostra.*—14. Pipa que pipa?: *Primer de Maig.*—15. Idili: *Jo t' am.*—16. Sospirs d' enamorament: *Sencillesa y dolçor.*—17. La dona catalana: *Miràula...!*—18. L' Estrella: *Es cert.*—19. A la dona catalana: *Tu honorificentia populi nostri.* (Judith c. XV. v. X).—20. Mens divinió: *«Captant».*—21. La Musa Catalana: *«La llengua s' ou, ó Catalunya, encare—de Palma á Perpinyà;—O Catalunya encare tenim mare—Que may se 'ns morirà.»*—22. Una pujada pe 'l Pirineu: *Lo Pirineu es una teulada que abruga duas germanas, Catalunya y Rosselló.*—23. Melodia: «..... y aixám d' estels entre 'ls vapors brillavan! (A. GUIMERÀ).—24. Vocació: *¡Sursum!*—25. Plus Ultra: (sense lema).—26. Memento: (sense lema).—27. A la Reyna: *Es una historia que trenca 'l cor.*—28. Nit de Nadal: *«La sonrisa del Dios niño—inunda el pesebre estrecho.»* (VENTURA RUIZ AGUILERA).—29. Jorn de dol: (1809). *No 'm matan per ser traytor—ni tampoch per ser cap lladre—sino perque he volgut dir—que visca tota la patria* (Bach de Roda).—30. La vida al camp. (Poemet popular). *La poesia del camp es la verdadera poesia.* E. MOLINÉ Y BRASÉS).—31. Algunas paraulas sobre la conveniencia d' ensenyar als noys de les escoles de Catalunya en idioma catalá: *Qui no estima sa llengua no estima sa Pàtria.* (LORD BYRON).—32. Intima: *Blanca.*—33. La Fira de Salas: *De Tolosa y del Poitú—ja van venint los mulats.*—34. La senyera del treball: *«De la máquina sonora—la voz dice sin cesar—Tric-trac-tric-trac.* VENTURA RUIZ AGUILERA).—35. La Estrella dels pastorets: *Bellem.*—36. Primavera y Tardor: *Flors y punyides.*—37. Romans de cego: *Dames y cavallers...—38. Profecia d' en Marián Aguiló: Post nubila.*—39. La conquesta de Mallorca: *La marina catalana ha portat sempre en sa historia proesas grans, puix que grans han sigut sos fets pera la vida de Catalunya.*—40. Herodias: *Pel segre.*—41. La Barca nupcial: *Del Sant Matrimoni ni la barca ja 'ns guia.*—42. A sol baten: *Vida.*—43. Lo fill del pobre: *«Qui l' aculleix—lo cel mereix»*—44. Coples: *«Oh dolça Maria—la flor de Maig»*—45. La venjança del jueu: *Tradició popular del Camp de Tarragona.*—46. Dimecres de Cendra: *Pulvis es*—47. Orgull. *No pot estimar!* (SANTA TERESA).—48. Gelosia: *Primaveral.*—49. Invocació: *Señor! por qué me diste un corazón de fuego?* (J. IXART).—50. Fulla d' album: *Ramellet.*—51. Lo combat de Palamós. (1757). *Mar y Cel.*—52. Flors de la Costa. (Poemet): *Quan tantes esperances lo cor tanca—¡qué trist es lo morir!—¡qué tri t es veure caure de la branca—la novella flor blanca—d' un ametller gelat—á mitja florir!* (CASAS Y AMIGÓ).—53. A la dona catalana: *Jochs Florals.*—54. Anhel etern. *«L' etern femení ens atrau vers al cel.»* (J. W. GOETHE).—55. Idili: *Primavera.*—56. La mort d' un valent: *Pàtria*—57. La casa nova: (sense lema).—58. Amor: *Tot.*—59. La casa payral. (A mos fills): *«En los boscos de Combours comensi á esser lo que soch.»* (CHATEAUBRIAND. Memorias póstumas).—60. A la dona Catalana: *«Bònica, feble y senzilla»*—61. La llegenda de la reyna. *Flors barcelonines.*—62. Vora mar: *La nit es clara* (A GUIMERÀ).—63. L' Hostal de la Grúa: *Tradició popular.*—64. Quinze cobles: *Rosari.*—65. Ma casa payral: *Niu de virtuts cristianes,—de benhauransa y pau.* (J. M.ª PUIG Y T.).—66. Perfil: *Tart.*—67. Festa major: *Gent nostra.*—68. Progrés: *Epistola moral.*—69. L' Ayment á la aymada: *Lo gojadet t' espera en un jardí.*—70. Absoltes: *Planys.*—71. Intima: *Primavera.*—72. Nit serena. *Cuando contemplo el cielo.*—(FR. LUIS DE LEÓN). *Las estrellas del cel—no paran may de brillar.* (Cansó popular).—73. Pluja y neu: *Per Sant Andreu.*—74. Escala Dei. *Qué es trist!*—75. Lo Rey ha mort: *¡Visca 'l Rey!*—76. Lo darrer cant: *Fé y Esperansa.*—77. La meua estimada: *Cerquem la felicitat sens adonarnos de que no existeix y sens considerar que la mort es lo que més s' hi sembla; y quan trobem la mort, procurém fugir d' ella tant lluny y tant depressa com nos es possible.* XXX.—78. En Pere Joan Sala: *Cada renech de venjança—un sospir de llibertat.*—79. Coples dels XV misteris del Sant Rosari: *Juvenes et virgines, senes cum junioribus laudent nomen Mariæ.*—80. Sursum! *Fé*—81. Follia: *Axó es lo que m' agrada*—82. La mort d' en Sup: *Vi.*—83. La pluja desitjada: *Fé.*—84. Ilusions... y desenganys. (poemet en prosa.) *Fetxas y Recorts.*—85. De ma terra: *Tristas.*—86. Tornada trista: *Desditxats.*—87. La Justicia: *A lea jacta est.* (Epistola).—88. A un miliari: *Ave Roma.*—89. *¡Mare! Ave.*—90. Corona de roses—si á la Verge fem—corona de roses—en lo cel tindrem. (M. VERDAGUER, phre. —91. Amor sens fruyt: *Soletat.* (Seguirá.)

La Catalana.—Imp. de J. Puigventós.—Dormitori St Francesch. 5.